

Таким чином, в антономазійному словотворенні комп'ютерного лексикону спостерігаємо поділ всіх одиниць на дві групи – міфологічні і міфологізовані. До останньої групи відносяться такі одиниці, що відбивають архетипізоване уявлення пересічних громадян про ту чи іншу відому людину. Деякі антономазійні одиниці створюються за аналогією до вже існуючих одиниць (Baby Bills), інші стають центрами словотворення (Twitter, Google, Dell, Youtube).

Література

Кальниченко А.А. Кальниченко Н.Н. Английские эпонимические имена и лексикография // Вестник Международного Славянского ун-та. Серия «Филология». – Т. 2. – 1999. – № 4. – С. 25 – 27. Крохина Н.А., Берлина Н.П. Анализ механизмов семантической деривации в субстандартной лексике французского языка [Електрон. ресурс] – 2002. – <http://frgf.utmn.ru/No18/journal.htm>. Конопацька Я. О. Семантична неологія в сучасному французькому медіадискурсі: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.05 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2005. – 17 с. Олійник Т.С. Семантичні та функціональні характеристики символічних власних імен в сучасній англійській мові. - Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка.– К., 2001. – 20с. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. - Полтава: Довкілля-К, 2006. - 716 с. Черникова Н.В. Метафора и метонимия в аспекте современной неологии // Филологические науки, 2001. - № 1. - С.82-90.

ЧОРНИЙ О. В.

(Львівський нац. ун-т ім. І. Франка)

ОПОЗИЦІЯ ПРЕЗЕНС-АОРИСТ ІМПЕРАТИВІВ У ТВОРІ МАРКА АВРЕЛІЯ АНТОНІНА Т₁ е,_j □autТn.

Стаття присвячена дослідженню граматичної семантики імперативів презенсу та аористу у творі Марка Аврелія Т₁ е,_j □autТn на вибірці однокореневих дієслів. Заперечується одноактність дії як неодмінну характеристику аористу. Автор робить висновок, що ключовим поняттям для розрізнення цих часових форм старогрецького дієслова є евентуальна обумовленість, що актуалізується в мікроконтексті.

Ключові слова: презенс, аорист, імператив, аспектуальність, обумовленість, референтність

Чорный О.В. Оппозиция презенс-аорист императивов в произведении марка Аврелия Антонина Т₁ е,_j □autТn. Стаття посвящена исследованию грамматической семантики императивов презенса и аориста в произведении Марка Аврелия Т₁ е,_j □autТn на выборке однокоренных глаголов. Оспаривается точка зрения, что одноактность действия является необходимой характеристикой аориста. Автор приходит к выводу, что ключевым понятием

для различения данных временных форм древнегреческого глагола является эвентуальная обусловленность, которая актуализируется в микроконтексте.

Ключевые слова: презенс, аорист, императив, аспектуальность, обусловленность, референтность

Chorniy O. Present-aoristtense imperative opposition in the work of Marcus Aurelius Γ_1 $\epsilon_{,j}$ \square aut Γ n. The article tackles grammatical meaning of imperatives in present and aorist tense in the work of Marcus Aurelius Γ_1 $\epsilon_{,j}$ \square aut Γ n on selected paronymous verbs. The “one-actedness” as necessary component of greek aorist is questioned. The author concludes that the main concept to be counted by distinguishing those greek tenses is the eventual conditionality actualized in microcontexts.

Key words: present, aorist, imperative, aspectuality, conditionality, reference

Будь-яку мову протягом свого розвитку характеризують певні аспектологічні ознаки, характерні для конкретного історичного етапу. Опозиція аористу та презенсу є типовою для грецької мови, але її значення неоднакове для різних часових періодів. У другому сторіччі нашої ери, в той час, коли імператор Риму Марк Аврелій писав Γ_1 $\epsilon_{,j}$ \square aut Γ n, аорист відігравав вже значно більшу роль порівняно з перфектом. Тому перед перекладачами завжди постає проблема адекватного відтворення конкретних граматичних форм, яку вони вирішують залежно від наявних засобів рідної мови. Зміст оригінального тексту інтерпретується не лише за допомогою лексики, що належить до граматичних категорій, наближених до тих, що вживаються у творі оригіналу, але й іншими засобами, — морфологічними та синтаксичними, які взаємодіють у семантичному плані.

У цій роботі ми розглянемо граматичне значення імперативів презенсу та аористу у творі Марка Аврелія Антоніна Γ_1 $\epsilon_{,j}$ \square aut Γ n на прикладах, взятих у контексті однокореневих дієслів. Оскільки ці граматичні форми цікавлять нас з огляду на аспектуальність, наведемо визначення В. Іваніцкого [Иваницкий 1991, с. 10]: «Аспектуальность — это функционально-семантическая категория, содержанием которой является характер протекания действия, а выражением — морфологические, словообразовательные и лексические средства при участии некоторых синтаксических элементов предложения». Зрозуміло, що синтаксичні засоби відіграють неоднакову роль у формуванні семантики аспектуальності (залежно від граматичних форм). Натомість, проблемним питанням залишається визначення критеріїв еквівалентності аспектів дієслова у різних мовах. У працях філологів класиків, до яких належать такі вчені, як Г. Сміт, Р. Кюннер, Є. Швіцер, семантичний аналіз опозиції презенс-аорист ведеться з огляду на часову континуативність-дисконтинуативність. Коротко характеризуючи систему старогрецького дієслова, Є. Швіцер визначає систему перфекту як статичну, систему аористу як конфективну і систему презенсу як інфективну [Schwyzer 1950, с. 257]. За визначенням Г. Сміта [Smyth 1984, с. 421, 422], презенс репрезентує презентний стан, або дію, яка відбувається у теперішній час, натомість аорист виражає лише те, що дія відбулася в минулому. Ця дія (аористу) не залежить від тривалості часу її проходження. С. Соболевский [Соболевский 2003, с. 86] говорить, що старогрецький презенс

відповідає російському, а аорист може відповідати як російському минулому (доконаному) виду, так і латинським perfectum historicum і навіть plusquamperfectum. Однак, на нашу думку, викликає деякі сумніви те, що доконаність є основною характеристикою аористу. Адже, насамперед, вона пов'язана з прийменниковим словотворенням, яке також характерне для старогрецької мови. Крім цього, одноактність дії, яка супроводжує аспектуальну доконаність у багатьох випадках, не є не тільки необхідною, але й часто не виправдовується контекстом, і це можна побачити у багатьох прикладах, які ми розглянемо.

Питання вживання аористу Марком Аврелієм також недостатньо досліджене. Так, у праці Р. Шекіри ми можемо прочитати наступне: «In temporum usu Antoninus in universum congruit cum Atticis scriptoribus; itaque in uno eodemque enuntiatio participis aoristi et praesentis promiscue adhibentur atque etiam infinitive nullo discrimine usurpantur. Idem dici potest de imperativis...». Дослідник наголошує, що у вживанні часів Антонін в цілому наслідує письменників Аттікістів, а отже, застосовує дієприкметники аориста та презенса нерозбірливо, так, що вони жодним чином не відрізняються і від інфінітива, а також, що те саме можна сказати й про імперативи [Schekira 1919, с. 162]. На нашу думку, все ж таки існує різниця між вживанням цих часових форм Марком Аврелієм, досить суттєва для передачі різних відтінків думки письменника. Крім того Р. Шекіра, хоча і правильно, але, на нашу думку, досить загально характеризує презенс, коли пише, що (там же): «Praesens ponitur, cum scriptor denotat suam ipsius aetatem, et cum vitam studiaque hominum describit (X 13, 2), quomodo variis cupidinibus crucientur, quomodo alius aliud sectetur», тобто презент вживається, коли письменник описує своє власне життя, коли він описує життя і заняття людей, як вони потерпають від різних пристрастей, які слідує одна за другою. Таке визначення не можна покласти в основу характеристики відмінностей граматичних категорій дієслова.

При розгляді матеріалу тексту ми дійшли до висновку, що, користуючись дієслівними формами презенсу та аористу імперативу, Марк Аврелій вживає презентні форми (і ці форми значно переважають у кількості вживань форми аористу) для підкреслення наказів, обумовлених ситуативно іншими подіями, тоді як аорист — необумовлені, або незалежні накази. Тобто, йдеться не про темпоральну, а евентуальну референтність. Перейдемо до розгляду прикладів (переклади автора статті).

12.6

”Eqize ka€ Ysa ŷpoginiskeij. ka€ g|r № ce€r № ŷrister| prXj (1)
t| Γlla di| tX ŷnλqiston ŷrgXj ovsa toa calinoa ™rrwmenλsteron
A № dexi| krate<· toato g|r eϕqistai.

[3: 326]

Призвичаюйся їй до того, на що важко наважитись. Адже ліва рука, не здатна до всього іншого через те, що не привчена, тримає вуздечку міцніше за праву, якщо натренована.

4.36

Qeirei dihnekoj pJnta kat| metabolsn ginTmena ka€ ™q...zou (2)
™nnoe<n, Uti oЩd□n oЫltwj file< № ton Ylwn fЬsij жj tX t| Фnta

metabJllein ka€ poie«n пља Утоіа.

[3: 88]

Постійно міркуй про те, що все підвладно змінам й привчайся до думки, що природа цілого ніщо так не любить, як змінювати суще та створювати нові імена.

6. 53

”Eqison sautXn prXj тщ Шf □тљrou legomљnJ g...nesqai ўparenqu-

(3)

m»twj ka€ жј оЊТn te TMn tH yucH toa лљgontoj g...nou.

[3: 160]

Привчай себе не відволікатися від слів іншої людини, та, наскільки можливо, вникай у душу промовця.

10.37

”Eqison TMр€ pantTj, жј оЊТn te, toa prassomљnou ШрТ tinoj

(4)

TMpizhte«n kat| sautTn· обтој тоато TMр€ t... ўnafљrei; Гrcou d□ ўрХ sautoa ka€ sautXn proton TMхљtaze.

[3: 290]

Привчайся у всьому, що роблять інші, наскільки це можливо, знайти спільне у собі. Тоді може виникнути таке запитання: «Таке то й таке свідчить про що?». Почни з себе та спершу досліди себе.

У прикладі (1) друге речення починається сполучником ka€, яке має пояснювальне значення. За його допомогою наводиться приклад, як аргумент, на основі якого робиться спонукання до дії активним імперативом теперішнього часу ”Eqize, тим самим ніби обумовлюючи, легитимуючи цей наказ. У прикладі (2) активний аорист теперішнього часу Qeigei та медіо-пасивний теперішнього часу TMq...zou в лексико-семантичному плані обумовлюють один другого. Головне речення TMq...zou TMппое«n має при собі підрядно-додаткове, що за змістом відповідає попередньому наказовому реченню з Qeigei.

У прикладі (3) видно, що тут ka€ має аддитивне значення, надаючи ніби перефразовану ту ж саму думку, лише у новому аспекті. Це суттєво відрізняє цей сполучник від експлікативного ka€ у прикладі (1). У прикладі (4) також незалежний наказ, що виражається імперативом активного аористу ”Eqison, і так само, як у прикладі (3) ми бачимо обставину жј оЊТn te, що відокремлює в лексико-семантичному плані речення та думки, що вони виражають, одне від одної. Також у прикладі (4) після наказового з аористом ”Eqison йде речення з двома презентними імперативами: медіо-пасивний Гrcou та активний TMхљtaze, які в одному реченні узалежнюються одне від одного завдяки тому самому займеннику, яким вони керують: ўрХ sautoa та sautXn.

8.29

'ExJleife tj fantas...aj sunecoj □autщ лљgwn· nan TMр' TMмо...

(5)

TMstin †na TMn taЃtV tH yucH mhdem...a ponhr...a П mhd□ TMpіqum...a

mhd□ Уlwj tarac» tij, ŷll| блърwn pJnta Ppo«J™sti cromai
□kJstJ kat' ŷx...an.

[3: 210]

Стирај картини уяви, постійно говорячи собі: «Зараз від мене залежить, щоб у цій душі не було зловтіхи, пристрасті і жодних ознак хвилювання». Але зважай на те, що користуватись кожною річчю треба, залежно від її цінності.

7.29

'ExJleiyon tsn fantas...an. stBson tsn neurospast...an. per...gra- (6)
yon tX™nestlj toa crTnou. gnirison tX sumba«non A so€ A IIIJ.
d...ele ka€ mърison tX Шpoke...menon e,j tX a,,tiodej ka€ ШlikTn.
™nnThson tsn™scJthn йran. tX™ke...nJ ŷmarthq□n™ke« katJlipe
Уrou № ŷmart...a Шрльsth.

[3: 176]

Зітри картини уяви. Зупини судомні рухи. Обмеж себе теперішнім часом. Пізнай що відбулося з тобою або іншим. Розподіляй та відрізняй речі на причину та матерію. Подумай про останній час. Облиш помилки інших там, де вони виникли.

9.7

'Exale«yai fantas...an· stB Sai Prm»n· sbьsai Фrexin·™f □autщ (7)
ьсеin tX №gemonikTn.

[3: 236]

Зітри картини уяви, зупини шаленість, загаси прагнення, притримуйся власних принципів.

Спонування, яке виражається імперативом теперішнього часу 'ExJleife (4) обумовлюється двома обставинними прислівниковими зворотами: lьgwn ... та блърwn ... При цьому другий зворот, який ми переклали окремим реченням, має яскраво виражене лімітативне значення, яке підкреслює сполучник ŷll|. У цілому, приклад (5) являє собою граматичу конструкцію, в якій обставини обумовлюють головне речення семантично, а не лише граматично. На противагу цьому, ми бачимо в серії аористичних наказів (6), у katJlipe Уrou № ŷmart...a Шрльsth, означальне речення не обумовлює семантично katJlipe, функціонуючи як поширене означення та утворюючи семантичну єдність з додатком. Необумовленість та незалежність спонукань в прикладі (6) також підкреслюється граматично серією коротких наказових речень. Спільним в прикладах (6) та (7) є те, що вони побудовані з коротких речень, натомість в прикладі (6) — це активні аористи, а в (7) — медіальні. В цій статті ми не будемо торкатися семантичних відмінностей активних і медіальних форм у Марка Аврелія, більш детально вони були розглянуті у нашій роботі «Значення аналітичних та флективних медіальних імперативів у творі Марка Аврелія T| e,j □autTn» [Чорний 2009]. Зазначимо лише, що семантична об'єктність прямих додатків fantas...an, Prm»n, Фrexin (уява, шаленість, пристрасть) у прикладі (7), які (згідно зі стоїчними переконаннями Аврелія) у неконтрольованому вигляді

були проявами людської розбещенності, нейтралізуються, в узагальненому перефразуванні TMf □autщ ъсеіп — май в собі, притримуйся. Натомість активні аористи у (6) нейтральніше спонукають до внутрішнього самовдосконалення.

4.31

TX техп...on Ц њтагеј **f...lei**, toЪтJ **prosanapaЪou**· tX d□ ШрТ-
(8)

loipon toa b...ou **diъxelqe** жј qeo<ј m□n TMpitetroflј t| seautoa
pJnta TMx Уlhј tБј yucБј, ѓnqгipwn d□ mhdenXј m»te tЪrannon
m»te doalon seautXn kaqistJj.

[3: 84]

Люби справу, яку осягнув, нехай вона буде тобі розрадою. І решту життя проведи як людина, натхненна богами всією душею у всьому, що стосується її та усієї її душі, не виставляючи себе ні за раба ні за тирана над жодною іншою людиною.

6.40

ОЪј sugkekl»rwsai prJgmasi, toЪtoij **sunJrmoze** seautTn, kaЄ (9)
оЪј sune...lhcaј ѓnqгipoiј, toЪtouј **f...lei**, ѓll' ѓlhqinoј.

[3: 150]

Пристосовуй себе до подій, які випали на твою долю, а тих, кому дісталася та ж сама участь — щиро люби.

7.31

Fa...drunon seautXn ЎplTthti kaЄ a,,do< kaЄ tH prXј tX ѓn| mъson (10)
ѓretБј kaЄ kak...aj ѓdiafor...v. **f...lhson** tX ѓnqгipinon гльној.
ѓkoloЪqhson qeщ.

[3: 176]

Прикрась себе простотою й гідністю, тим, що захищає від байдужості щодо добра і зла. Люби рід людський. Йди за богом.

У прикладі (8), можна зауважити взаємообумовлюючі презентні імперативи **f...lei** та **prosanapaЪou**. Аврелій пропонує любити осягнуту справу, оскільки вона є відпочинком та розрадою. Так само і відпочинок є наслідком того, що справа виконується з любов'ю. У прикладі (9) **f...lei** обумовлюється обставиною дії **ѓlhqinoј**. В (10) **Fa...drunon**, **f...lhson**, **ѓkoloЪqhson** — необумовлені спонукання в активному аористі (так само як в прикладах (6), (7)).

9.3

Ms katafrTnei qanJtoу, ѓll| **eЩarъstei** aЩtщ, жј kaЄ toЪtou (11)
□nXј Фntoj пп № fЪsij TMqъlei.

[3: 234]

Не зневажай смерть, але будь задоволений нею, оскільки вона є одним з явищ буття, бажаних природою.

2.2

“O t... pote toatГ e,,mi, sark...a TMst€ ka€ pneumJtion ka€ tX (12)
 №gemonikTn. ton m□n sark...wn **katafrTnhson**· Гьqroj ka€ CstJria
 ka€ krokЪfantoj, TMk neЪrwn, fleb...wn, ѳrthrion plegmJtion.

[3: 26]

Чим би я не був, я є тіло, психіка та керуюче «Я». Зневажай тілесне: гній, кості, сплетіння нервів, зв'язок, судин.

У прикладі (11) презенс Ms katafrTnei еквівалентне еЩагльstei обумовлюється підрядним причиновим реченням. В (12) обумовленості нема, імператив керує аппозитивною зв'язкою партитивного генитива ton ... sark...wn з Гьqroj, CstJria, krokЪfantoj тощо.

6.27

Poj zmTn TMsti ms TMpitrльpein to<j ѳnqгipoj Ppm©n TMp€ t| (13)
 faintmena aЩto<j o,,keka ka€ sumфьronta. ka...toi trTpon tin| oЩ
 sugcwre<j aЩto<j toato poie<n, Utan ѳganaktHj, Уti ЎmartJnousi·
 фьrontai g|r pJntwj жj TMp€ o,,keka ka€ sumфьronta aЩto<j. “Ўl'
 oЩk ѳсеi oБltwj.” oЩкоan **d...daske** ka€ **de...knue** ms ѳganakton.

[3: 144]

Як жорстоко не дозволяти людям прагнути того, у чому вони особисто зацікавлені та вважають корисним. І все ж, ти, певним чином, не дозволяєш їм цього робити, коли гніваєшся на їхні помилки. Вони, все ж, докладають усіх зусиль, аби зробите те, що їх цікавить та корисне. «Але це не так!» Отож, навчай та вказуй, не гніваючись.

5.28

... k...nhson logikH diaqльsei (14)
 logiksn diJqesin, **de<xon**, **ЩpTmnhson**· e,, g|r TMpa□ei, qerapeЪsei
 ka€ oЩ cre...a CrgБj.

[3: 122]

...зрушуй логічною побудовою логічну побудову, вказуй, нагадуй — якщо послухається, ти зробиш користь— і у гніві нема потреби.

У прикладах (13) та (14) одна й та сама тематика — аргументація на користь контролювання емоції гніву. Але в (13) ms ѳganakton обумовлює презентні імперативи d...daske ka€ de...knue, а в (14) k...nhson, de<xon, ЩpTmnhson — це незалежні накази, гнів заперечується після знаку пунктуації в умовному періоді e,, g|r TMpa□ei ... oЩ cre...a CrgБj.

10.32

Mhden€ TMxльstw e,,pe<n ѳlhqeЪonti per€ soa Уti oЩc Ўploaj A Уti (15)
 oЩk ѳgaqTj, ѳll| **yeudльsqw**, Уstij toЪtwn ti per€ soa Щpol»yetai.
 p©n d□ toato TMp€ so...· t...j g|r P kwlЪwn ѳgaqXn e□na... se ka€
 Ўploan; sӘ mTnon **kr<non** mhкльti зБn, e,, ms toioatoj ѳsV· oЩd□ g|r
 aѓre< ITgoj ms toioaton Фnta.

[3: 282-284]

Нехай ніхто не скаже правди про тебе, що ти нецирий та недобрій, але нехай збереже кожен, хто думає щось подібне про тебе. Все це залежить від тебе — хто зможе стати тобі на перешкоді бути щирим та добрим? Ти лише прийми рішення більше не жити, якщо не будеш таким. Нема закону на того, хто не є таким.

5.3

”Axion □ autXn **kr<ne** pantXj ITgou ka€ њrgou toa kat| fʒsin ka€ (16)
m» se pareipJtw № ™rakolouqoasJ tinwn mʒmyij A ITgoj...

[3: 100]

Вважай себе гідним кожного слова та справи, що відповідають природі та нехай тебе не вводять в оману слова дорікання, які посліднують...

У прикладі (15) після аористу kr<non ми бачимо е, ms, яке з формально-граматичної точки зору обумовлює цей імператив, що, на перший погляд, суперечить попереднім прикладам. Але тут ми також бачимо mTnon, яке у семантичному плані відокремлює цей наказ. Аврелій зосереджує увагу на виключності ситуації — альтернативи нема і не може бути. У цьому випадку аорист виступає як стилістично-маркована форма. У прикладі (16), як звичайно, презент обумовлений kat| fʒsin.

6.50

Peiro m□n pe...qein aЩtoʒj, **pr©tte** d□ ka€ <aЩ>ton ʒkTntwn, (17)

Уtan tʒj dikaiosʒnhj P ITgoj oʒltwj ʒgV.

[3: 158]

Спробуй їх переконати, роби це навіть всупереч їх бажанню, якщо цього вимагає справедливість.

4.25

Pe...rason poj soi cwre< ka€ P toa ʒgaqoa ʒnqgiprou b...oj toa (18)
 ʒreskomʒnou m□n to<j ™k ton Uʒwn ʒronemomʒnoj.

[3: 82]

Спробуй, наскільки тобі вдасться життя доброї людини, задоволеного долею, яку він отримав завдяки світовому устрою.

У прикладі (7) два наказові речення пов'язані протиставленням m□n ... d□, і за наявності одного й того самого об'єкту, створюється за допомогою двох презентних імперативів алгоритм дії: Peiro pe...qein — pr©tte. Це контрастує з аористом Pe...rason (18), об'єктом якого виступає монолітне непряме питання.

9.25

”**Iqi** ™p€ tsn poiThta toa a,,t...ou ka€ ʒpX toa Шlikoa aЩtX peri- (19)
 grJyaj qʒasai· e□ta ka€ tXn crTnon **periTrison**, Uson ple<ston
 Шf...stasqai pʒfuke toato tX ,,d...wj poiTn.

[3: 244]

Переходь до якості причини та розглянь її окресли його незалежно від матерії. Далі визнач максимальний час, протягом якого може існувати ця конкретна якість.

5.26

TX №gemonikXn ka€ kurieaon tBj yucBj sou mљroј Гtrepton **њstw** (20)
ШрХ tBj TMn tH sark€ le...aj A trace...aj kin»sewj ka€ ms **sugkirnJsqw**,
љll_l **perigrafљtw** aШtX ka€ **periorizљtw** tј pe...seij TMke...naj TMn
to<ј mor...oij.

[3: 120]

Керуюче та панівне «Я» твоєї душі нехай буде незворушним під впливом спокійних чи бурхливих процесів у твоєму тілі, при цьому не змішуючись зі здатністю розпізнавати та визначати ці відчуття у частинах тіла.

У прикладі (19) аорист *periTrison* зосереджує увагу на дії, яка виконується після завершення попередніх дій — *perigrЈuaj qљasaі*, яка слідує за ними, але певним чином від них незалежна. Наступне релятивне речення також стосується не *periTrison*, а є розширеним означенням до *tXn crTnon*. У прикладі (20) ми бачимо той самий зміст, що у прикладі (19), але представлений як стан, а не як процес. Тут презентний імператив *periorizљtw* функціонує у комплексі трьох взаємообумолюючих презентних імперативів, *ms sugkirnJsqw*, та *perigrafљtw*. Ми бачимо, що тут, враховуючи семантико-грамматичні зв'язки, для підкреслення «незворушності» певної частини душі, цей презентно-імперативний комплекс функціонує як перфект.

4.10

parafљlasse (21)

овп жј Srxw, ka..., У ti Ёn poiHј, sЁn toљTј **po...ei**, sЁn тц ўgaqXј e□nai,
kaqX nenThtai „d...wj P ўgaqTј. toato TMp€ pJshј TMnerge...aj **suцze**.

[3: 74]

Отже, притримуйся, і надалі того, з чого почав (Марк Аврелій тут веде діалог з собою — Примітка автора), і, що б ти не робив, роби, пам'ятаючи, що ти повинен бути добрим, з уваги на те, що таке добро у прямому розумінні. Цю настанову зберігай у кожній діяльності.

10.2

Parat»rei t... sou № fљsij TMpizhte< жј ШрХ fљsewj mTnon dioi-
(22)

koumљnou· e□ta **po...ei** aШtX ka€ **pros...eso**, e,, ms ceκron mљlleі
diat...qesqa... sou № жј zyou fљsij.

[3: 262]

Дотримуйся того, чого від тебе вимагає природа так, щоб тільки природі ти був підвладний. Далі роби це та йди далі, якщо це не погіршить твій стан, як природної істоти.

12.14

e,, d□ prTnoia TMpidecomљnh tX (23)

íJskesqai, Ǿxion □ autXn po...hson tBj TMk toa qe...ou bohqe...aj. e,,
 d□ furmXj ýnhgemTneutoj, ýsmǽnize Yti TMn toioǾtJ tñ klǾdwni
 aЩtXj ъсеј TMn □ autщ tina noan NǽgemonikTn...

[3: 328]

Якщо Божий промисел припускає помилування, зроби себе гідним божої допомоги. Якщо ж анархічний безлад — радій, що в цьому вертепі сам в собі маєш керуючий розум...

У прикладі (21) sЭn tñ ýgaqXj e□nai обумовлює ро...eі, у (22) умовне речення e,, ms seǽron... стосується також і ро...eі. У прикладі (23) вживання замість аористу ро...hson презенту ро...eі могло би мати значення прагматичного ставлення, використання Божества, що, звичайно, не є ознакою справжньої релігійності. При цьому досягається цікавий стерео-ефект. Після ро...hson йде наказ у презенті — ýsmǽnize, але завдяки іншій граматичній формі, він сприймається свідомістю в іншій когнітивній площині. Тобто наполеглива робота над тим, щоб зробити себе достойним Божественної допомоги, є певною мірою незалежною, і може супроводжуватися радістю від наявності власного розуму серед безладу.

Отже, на підставі проаналізованої лексики, можна зробити висновки, що в основі характеристики опозиції презент-аорист для грецької мови цього періоду, що проявляється у творі Марка Аврелія, є обумовленість-необумовленість. Логічно, що виникає потреба в поясненні виникнення цих аспектуальних значень та встановлення взаємозв'язків з іншими мовними категоріями, характерними для старогрецької мови. Наведемо з цього приводу думки Іваницького [Иваницкий 1991, с. 162]: «... нет сомнений, что наиболее глубоко корни связывают аспектуальные значения со значениями пространственными...Связь же аспектуальных и временных значений (как и формы их выражения) можно охарактеризовать как вторичную. При этом важно подчеркнуть, что связь аспектуальных и пространственных значений по природе своей является предметной, а связь аспектуальных и временных значений — предидирующей. В первом случае речь идёт о связи предметов реальной действительности, во второй о связи между действиями и признаками, приписываемыми предидирующими этим предметам. На основе предметной связи, выявляющейся в субъектно-объектных отношениях глагола, наряду с аспектуальными значениями формируются значения переходности-непереходности формируются значения переходности/непереходности, залоговые значения». Отже, аспектуальну обумовленість/необумовленість також можна віднести до тих граматичних значень, що були сформовані на основі предметних зв'язків. Крім того, старогрецька мова відрізняється ще однією особливістю серед інших індоєвропейських мов. Як пише Є. Швіцер [Schwyzer 1950, с. 326]: «Der griechischen und arischen Dreiheit Aktiv, Medium, und Passiv steht in den meisten indogermanischen Sprachen die schdrfer antithetische Zweiheit Aktiv – Passiv», — грецькій та арійській трійні актив, медіум і пасив у більшості індогерманських мов відповідає гостріша антитетична двоїна актив – пасив. Наявність більш розлогої системи дієслівних станів говорить про певні особливості етнопсихології, а також історичних умов, що зробили можливим її формування. Формування цієї системи дієслівних станів відбувалося в епоху,

від якої не залишилося письмових свідчень. Можливо, цей період охоплював 2000-2500 роки до н.е., під час великого переселення індоєвропейських народів, коли протогрецькі індоєвропейські племена займали територію Греції та асимілювалися з місцевим населенням. Також можливо, що різні системи дієслівних парадигм мають різне етнічне походження.

На час написання Марком Аврелієм свого твору, у II сторіччі н.е., Греція вже сторіччями перебувала під владою Риму. Політична система Риму, яку коротко можна охарактеризувати як відношення центру до провінцій, суперечила грецькій системі автономних полісів. Римська освіта, яка надавала перевагу приватним вчителям для високопоставлених осіб, також суперечила більш масовій грецькій освіті. Тим не менше, римляни прагнули використати найкращі здобутки греків, їх філософію. Але, звичайно, треба враховувати, що філософи, яких винаймали за оплату, були обмежені у висловленні своїх думок щодо сильних цього світу. Це також могло позначатися на їх мові та змісті їх вчення. Але суть залишилась незмінною, оскільки саме завдяки грецькій філософії Марк Аврелій увійшов в історію як один з наймиролюбніших та наймудріших можновладців.

Література

Иваницкий В. В. Основы общей и контрастивной аспектологии. — Кемерово, 1991. — 198 с. *Соболевский С.И.* Древнегреческий язык. — Москва, 2003. — 617 с. *Чорний О.В.* Значення аналітичних та флективних медіальних імперативів у творі Марка Аврелія $\Gamma_1 e, j \square \text{aut} \Gamma_n$ // Нова філологія. — Запоріжжя, 2009. — Вип. 36 — С. 341 – 349 *Köhner R.* Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache. — Hannover und Leipzig, 1898. — Bd.1, T.2. — 666 S. *Marcus Aurelius.* Works. — Cambridge, Massachusetts, London, England. — 1999. — 416 p. *Schekira R.* De imperatoris Marci Aurelii Antonini librorum $t_1 e, j \square \text{aut} \Gamma_n$ sermone quaesiones philosophicae et grammaticae. — Gryphae, 1919. — 272 p. *Schwyzler E.* Griechische Grammatik. — München, 1950. — Bd. 2. — 714 S. *Smyth H.* Greek grammar. — Cambridge, Massachusetts, 1984. — 784 p.

ШЕВЧЕНКО О.І.

(Запорізький нац. ун-т)

СЕМІОТИЗАЦІЯ ТЕМПОРАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ ДІЙСНОСТІ (на матеріалі англомовного публіцистичного дискурсу)

У статті досліджуються темпоральні параметри дійсності як телеологічно зумовлені чинники смислоутворення у сучасному англомовному публіцистичному дискурсі.

Ключові слова: темпоральні параметри, дійсність, дискурс, смисл, телеологія, семіотика.